

Forelæsningsbibliotek 2000

ved
Dansk Institut for Gymnasiepædagogik

Syddansk Universitet

Ørsted Programmet
Ånd
Opdagelse
Undervisning

Forelæsningsbibliotek 2000

ved
Dansk Institut for Gymnasiepædagogik
Syddansk Universitet

Ørsted Programmet
Ånd
Opdagelse
Undervisning

Gymnasiepædagogik
Nr. 14, 2000

GYMNASIEPÆDAGOGIK

Nr. 14

September, 2000

Redaktør: Finn Hauberg Mortensen (DIG)

Tel: (+45) 65 50 31 29

Fax: (+45) 66 15 56 70

E-mail: Finn.Hauberg.Mortensen@dig.sdu.dk

Udgivet af

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik

Syddansk Universitet

Odense Universitet

Campusvej 55

5230 Odense M

Tryk: Syddansk Universitets Trykkeri

Oplag: 600

ISSN: 1399-6096

ISBN: 87-7938-015-8

Indhold

Forord	7
Forelæsningerne	
Nr. 1. Claus Engstrøm: De store linjer i dansk skrivepædagogik fra 1777 til i dag	11
Nr. 2. Claus Engstrøm: Klassisk retorik i dansk skrivepædagogik	11
Nr. 3. Claus Engstrøm: Var de bedre til at skrive i gamle dage?	12
Nr. 4. Bodil Hedeboe: Om at undervise i grammatik – funktionelt	13
Nr. 5. Bodil Hedeboe: Skriftlige genrer på tværs af fagrækken	13
Nr. 6. Bodil Hedeboe: Funktionel grammatik og skrivepædagogik	14
Nr. 7. Bodil Hedeboe: Funktionel grammatik og litteraturpædagogik	14
Nr. 8. Bodil Hedeboe: Funktionel grammatik og pædagogik	15
Nr. 9. Jesper Thøis Madsen: Populærmusik i gymnasiet	15
Nr. 10. Jesper Thøis Madsen: Forskning i musikundervisning – tendenser og temaer	16
Nr. 11. Jesper Thøis Madsen: Musikundervisning i gymnasiet	16
Nr. 12. Tanja Miller: Evalueringsformer i det almene gymnasium og hf med vægten lagt på karaktersystemet	16
Nr. 13. Tanja Miller: Evalueringer på skoler – flytter de noget?	17
Nr. 14. Tanja Miller: Evaluering og læring – findes der en sammenhæng?	17
Nr. 15. Tanja Miller: Karakter- og eksamenssystemer som regulator af fordelingen af eftertragtede goder	18
Nr. 16. Tanja Miller: Etnometodologiske metoder	18

Nr. 17.	Tanja Miller: »Det bliver ikke i min tid«	19
Nr. 18.	Ole Emil Rasmussen: Kultur møder i gymnasiet. Multikulturelle værdier i gymnasiet	19
Nr. 19.	Ole Emil Rasmussen: Kultur møder i gymnasiet. Skal kulturforskelle bringes på tale i undervisningen?	19
Nr. 20.	Ole Emil Rasmussen: Kultur møder i gymnasiet. Surrealisten og socialfilosoffen i klasseværelset	20
Nr. 21.	Verner Schilling: Konstruktivisme – et postmodernistisk flip?	20
Nr. 22.	Verner Schilling: Problemer og muligheder i det praktiske arbejde i fysikundervisningen	21
Nr. 23.	Verner Schilling: Matematikundervisning i fysiktimerne	22
Nr. 24.	Ulla Senger: Gymnasiet som lærende organisation	23
Nr. 25.	Ulla Senger: Gymnasiet som pædagogisk væksthuse for lærere	23
Nr. 26.	Ulla Senger: Pædagogisk ørkenvandring eller pædagogisk væksthuse	24
Nr. 27.	Ulla Senger: Organisationsteoretiske læringsteorier med relevans for undervisningsinstitutioner	24
Nr. 28.	Ulla Senger: Om casestudier	25
Nr. 29.	Ulla Senger: Lærerudvikling gennem samarbejde ...	25
Nr. 30.	Ulla Senger: Redskaber til skoleudvikling	26
Nr. 31.	Elsebeth Toft: Studiekompetence i den erhvervsproglige bacheloruddannelse	26
Nr. 32.	Elsebeth Toft: Studiekompetence – sådan en vil jeg også gerne ha'!	27
Nr. 33.	Lisbeth Birde Wiese: De store skriftlige opgaver i gymnasiet i et studieforberedende perspektiv	27
Nr. 34.	Niels V. Vogensen: 3 spørgsmål og mindst 3 svar til en engageret idrætslærer	28
Nr. 35.	Niels Vogensen: Idrætsundervisning i gymnasiet – mellem ord og handling	28
Nr. 36.	Niels Vogensen: På vandring i idrætsfagligheden – blindgyder og udveje	29
	Om forelæserne	31

Ørsted Programmet

Forelæsningsbiblioteket er del af kursus- og konferencevirksomheden ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik.

DIG afholder jævnligt konferencer, høringer og møder om gymnasiale forhold. Vi har valgt at kalde denne aktivitet for Ørsted Programmet, fordi navnet H. C. Ørsted rummer forestillinger om grænseoverskridende aktiviteter på pædagogiske og didaktiske områder.

H. C. Ørsted (1787-1851), apotekersøn fra Langeland, nøjedes ikke med at tilegne sig den nationale indsigt i naturvidenskaberne men søgte viden uden for landets grænser. Han kunne dermed formidle helt nye indsigter til danske studerende og selv deltage i en videnskabelig korrespondance med lærde i hele verden. Til hans fortjenester hører:

- naturvidenskabelig nytænkning i et humanistisk perspektiv
- formidling af naturvidenskab og teknik
- engagement i gymnasial undervisning

Han blev verdensberømt med sin påvisning af elektromagnetismen i 1820. Det var bl.a. hans indsats, der i 1829 muliggjorde åbningen af Polyteknisk Lærestanstalt (nu: Danmarks Tekniske Universitet). Han leverede tillige værdifulde bidrag til den store latinskole-reform i 1850, hvor de naturvidenskabelige fag for første gang fik en central plads i skolens undervisning.

Forord

Forelæsningsbiblioteket ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik er en nyskabelse, som jeg håber vil blive vel modtaget i amter, på skoler, i faglige foreninger, samt i kollegiale forsamlinger både i de gymnasiale uddannelser og på universitetsinstitutterne. Dette tilbud er henvendt til alle, der arrangerer konferencer, kurser, forelæsninger, pædagogiske dage o.l. i almenpædagogik og fagpædagogik i relation til de fire gymnasiale uddannelser: lån en forelæser!

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik har i august 1999 med støtte fra amter, stat og Syddansk Universitet etableret en forskerskole i almenpædagogik og fagpædagogik i relation til de gymnasiale uddannelser. I foråret publicerede vi de første 6 projektudkast i instituttets skriftserie GYMNASIEPÆDAGOGIK som nr. 11 (fås trykt ved henvendelse til institutsekretariatet og kan downloades fra hjemmesiden www.dig.sdu). Med de Ph.D.-stipendiater, der tiltrådte i januar 2000, kom forskerskolen op på 10 fuldfinansierede projekter. Fælles for dem er en omfattende erfaring fra undervisning i de gymnasiale uddannelser og en evne og vilje til at rejse og undersøge vigtige spørgsmål fra dette praksisfelt på forskningens strenge præmisser. Fælles for disse pionerer er også et ønske om at præsentere deres projekt, dets problemstillinger og metodeovervejelser, mens arbejdet endnu pågår. En sådan formidling kan hurtigt sprede den viden og indsigt, som hvert projekt hviler på, samler og udvikler, men formidlingen i kollegiale sammenhænge er også velegnet til at udfordre og dermed kvalificere projekterne.

Denne formidling og udveksling vil finde sted gennem stipendiaternes undervisning på instituttets Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik, som med stor tilslutning er gået i luften med undervisning 5 steder i landet fra og med september 2000. Forelæsningsbiblioteket er en anden vej til brugerne, mere direkte og formentlig ikke mindre vigtig. Af nærværende nummer af GYMNASIEPÆ-

DAGOGIK fremgår ialt 36 tilbud, som de første 10 Ph.D.-stipendiat-ter har lagt frem.

Manchetterne til forelæsningerne angiver deres emne, evt. særlige målgruppe(r) og deres varighed, som i visse tilfælde kan varieres efter deltagernes behov. Også indholdsmæssigt vil der i mange tilfælde være mulighed for at indarbejde ønsker fra rekvirenterne.

Forelæsningerne vil blive tilbudt gratis mod at rekvirenterne arrangerer transport samt yder rejsepenge og diæter til forelæseren i overensstemmelse med universitetets takster. Booking af forelæser skal ske med en tidsfrist på minimum 6 uger. Henvendelse skal ske skriftligt ved henvendelse pr. mail eller post til institutsekretær Else Hartby, der vil sørge for at kontakte forelæseren og vejlederen, og som så melder tilbage med den konkrete aftale. Mailadresse: <Else.Hartby@dig.sdu.dk>

Husk at anføre den ønskede forelæsnings nummer, titel og evt. dens varighed samt målgruppe og rekvirent/kontaktperson (adresse, telefon, mail). Anfør også præliminære ønsker om tid/sted for arrangementet, samt den sammenhæng, det vil indgå i. Alternative forelæsninger/forelæsere kan rekvireres, ligesom man kan rekvirere flere forelæsninger/forelæsere. Instituttet forbeholder sig ret til at undlade at imødekomme ansøgninger, bl.a. af hensyn til beskyttelse af stipendiaternes forskningstid og tilrettelæggelsen af deres projekter og øvrige aktiviteter i forbindelse med forskeruddannelsen.

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik slår altså dørene op til forskeruddannelsens værksteder. I august 2000 tiltrådte endnu 8 Ph.D.-stipendiat, hvoraf en del vil arbejde med IT i relation til fag eller organisation. De nyindskrevne er: rektor, cand.mag. Marianne Abrahamsen, Marselisborg Gymnasium; lektor, cand.scient. Søren Antonius, Handelsskolen i Nykøbing F.; adjunkt Dinna Balling, Viby Amtsgymnasium; forskningsstipendiat Yvonne Fritze, Høgskolen i Lillehammer, Norge; lektor Peter Kaspersen, Haslev Gymnasium; lektor, cand.mag. Åse Lading, Rødovre Statsskole; lektor Pia Ravn, Dronninglund Gymnasium; lektor Dorthe Uldall

Sammen med flere tilbud fra de 'gamle' stipendiat vil de nyindskrevne bidrage til Forelæsningsbibliotek 2001, der forventes udsendt i april 2001 med tilbud til den kommende sæson. Oplys-

ninger om bidragyderne til Forelæsningsbibliotek 2000 findes bag i heftet.

Med venlig hilsen

Finn Hauberg Mortensen
Instituttleder, professor

Forelæsningerne

Nr. 1

Claus Engstrøm

De store linjer i dansk skrivepædagogik fra 1777 til i dag

Den danske skolestils historie er en slags litteraturhistorie på et lavt plan og dertil en historie om ideologi, om æstetik, etik og religion. Den er også en sproghistorie, en historie om skriveredskaber, papirkvalitet og skønskrift, om skiftende opfattelsen af danskfaget – og skrivepædagogik. Forelæsningen handler om det sidste. Hvordan opstår og udvikler skolestilen sig som genre? Det afgør Kirke- og Undervisningsministeriet og lærerne, selvfølgelig ikke eleverne. I 1800-tallet var afgangseksamen i danskfaget udelukkende skriftlig, og det fortæller jo noget om hvilken vægt man lagde på den skriftlige »Udarbeidelse« som det hed dengang. Stilemnerne var ikke fortrinsvis knyttet til danskfaget, men til hele fagrækken. I forelæsningen vil en række tidstypiske lærebøger blive gennemgået sammen med eksempler på skolestile der i rækkefølge kan vidne om udviklingen af 'den danske stil'.

Forelæsning, især henvendt til dansklærere.

Varighed: 90 minutter.

Nr. 2

Claus Engstrøm

Klassisk retorik i dansk skrivepædagogik

Den græsk-romerske oldtids retorikundervisning blev samlet systematisk i Quintilians berømte lærebog *Institutio oratoria* (ca. 95 e.Kr.,

delvis oversat til dansk 1776-77), som bliver grundlaget ikke blot for øvelser i mundtlig fremførelse, men også for skriveundervisning i Danmark efter at modersmålet bliver hovedsproget i undervisningen. Quintilians 'læresystem' omfatter hele den sproglige udvikling fra drengens første imitationer af voksen tale (så han advarer mod barnepiger fra landet) til den fuldkomne taler, som efter uddannelsen er rede til at tage aktivt del i samfundslivet og udøve retfærdighed. Det danske uddannelsessystem er principielt opbygget efter et lignende mønster, men er ikke så ambitiøst. Kernen i den quintilianske model er dog at finde også i ungdomsuddannelsen, eksplicit i Knud Lyne Rahbeks *Om den danske Stil* fra 1802, men implicit i de efterfølgende lærebøger for den højere skole og gymnasiet. Forelæsningen vil vise hvorledes forskellige dele af den quintilianske uddannelsesmodel kommer til at præge lærebøgerne og opfattelsen af øvelsesgenren 'den danske stil', mens andre dele negligeres. *Forelæsning*, især henvendt til lærere i dansk og oldtidskundskab. *Varighed*: 60 minutter.

Nr. 3

Claus Engstrøm

Var de bedre til at skrive i gamle dage?

Beklagelsen over de unges manglende skrivefærdigheder er ikke af ny dato, tværtimod viser den sig at være ganske konstant. Umiddelbart skulle man altså tro at det bare går ned ad bakke med skrivefærdigheden i Danmark. Svaret på spørgsmålet om den nedadgående kurve er både et ja og et nej. Eleverne var tidligere mere sikre i elementær sprogbehandling, men de var langt færre end i dag og en af betingelserne for at blive optaget i Den højere Skole/gymnasiet var at de allerede var på et vist niveau. Men deres begrænsninger viser sig samtidig ved en lydlig underkastelse under *copia*, dvs. disponible imitationsmønstre hvad angår disposition, argumentation, sproglige udtryk og retoriske virkemidler. Med eksempler på elevproducerede tekster fra de sidste to hundrede år vil forelæsningen diskutere, dels de færdigheder skolemyndighederne anser for væsentlige i de givne perioder, dels elevernes evne til at leve op til forventningerne.

Forelæsning, bredt henvendt til lærerkollegiet.

Varighed: 90 minutter.

Nr. 4

Bodil Hedeboe

Om at undervise i grammatik – funktionelt

Traditionel grammatikundervisning handler om regler og fejltyper. Funktionel grammatikundervisning handler om at lære om alle de mange valgmuligheder sproget giver os, og om de sprogformer, vi vælger til forskellige formål – både i skolen og i verden uden for. Hvor traditionel grammatik overvejende arbejder med ordklasser og sætningsanalyse, arbejder funktionel grammatik med hele tekster, deres sociale og kulturelle formål og den måde, dette giver sig udtryk i sproget. Forelæsningen giver en introduktion til funktionel grammatik og giver eksempler på, hvordan man kan arbejde med grammatik på tværs af fagrækken fra de yngste klasser til de ældste.

Forelæsning for undervisere i alle skoleformer med interesse for en sproglig vinkel på deres fag.

Varighed: 45, 90 eller 120 minutter.

Nr. 5

Bodil Hedeboe

Skriftlige genrer på tværs af fagrækken

Hvordan underviser man i skriftlig biologi? Er skriftlig fremstilling kun en sag for dansklæreren? Hvad er forskellen på at skrive en dansk stil og en fysikrapport? Hvordan kan elever have gavn af at lære noget om genrer og grammatik i alle fag med skriftlig fremstilling?

Forelæsningen beskriver og giver eksempler på mangeårige australske erfaringer med undervisning i genrer og grammatik med henblik på skriftlig fremstilling på tværs af fagrækken.

Forelæsning for undervisere i alle skoleformer med interesse for en sproglig vinkel på deres fag.

Varighed: 45, 90 eller 120 minutter.

Nr. 6

Bodil Hedeboe

Funktionel grammatik og skrivepædagogik

Procesorienteret skrivepædagogik er blevet central i undervisningen i skriftlig fremstilling. Men nogle elevgrupper har brug for mere støtte for at udvikle deres sproglige færdigheder. Hvordan kan en skrivepædagogik med indbygget sprog- og grammatikundervisning – funktionelt – medvirke til dette?

Funktionel grammatik bygger på en opfattelse af sprog som et resourcesystem af valgmuligheder til at skabe mening og betydning. I modsætning til en traditionel skolegrammatik, der overvejende arbejder med regler for sætningens opbygning og for sproglig korrekthed, arbejder man funktionel grammatisk med hele tekster og med den måde, deres sociale formål og funktion giver sig udtryk i sproget. Forelæsningsen rapporterer erfaringer fra australske skoler, hvor undervisningen i skriftlig fremstilling tilføjes en sproglig dimension.

Forelæsning, for dansk- og andre sproglærere på tværs af skoleformerne, også lærere med undervisning i dansk som 2. sprog.

Varighed: 45, 90 eller 120 minutter.

Nr. 7

Bodil Hedeboe

Funktionel grammatik og litteraturpædagogik

Litteratur er sprog. For nogle elevgrupper et vanskeligt sprog. Funktionel grammatik bygger på en opfattelse af sprog som et resourcesystem af valgmuligheder til at skabe mening og betydning. I modsætning til en traditionel skolegrammatik, der overvejende arbejder med regler for sætningens opbygning og for sproglig korrekthed, arbejder man funktionel grammatisk med hele tekster og med den måde, deres sociale formål og funktion giver sig udtryk i sproget. Funktionel grammatik kan derfor tilføje litteraturpædagogikken en sproglig-grammatisk dimension, som giver eleverne nogle redskaber til både at arbejde med tekster og til selv at producere tekster om litteraturlæsning.

I forelæsningen vil indgå mindre øvelser.

Forelæsning, især for dansklærere på tværs af skoleformerne med interesse for en sproglig vinkel på deres fag.

Varighed: 45, 90 eller 120 minutter.

Nr. 8

Bodil Hedeboe

Funktionel grammatik og pædagogik

Forelæsningen beskriver den del af forskningen omkring system-funktionel lingvistik (SFL) der, især i Australien, har udarbejdet modeller til undervisning i læsning og skrivning. Michael Hallidays sprogteori ligesom hans teori om børns sproglige udvikling ligger til grund for denne forskning. I forelæsningen vil der blive givet praktiske eksempler 'den funktionelle fremgangsmåde', samt en vurdering af fremgangsmådens anvendelighed i en dansk skolekontekst.

Forelæsning for alle med interesse for SFL i forskellige brugssammenhænge.

Varighed: 45, 90 eller 120 minutter.

Nr. 9

Jesper Thøis Madsen

Populærmusik i gymnasiet

En præsentation af mit eget Ph.D.-projekt – en undersøgelse af undervisningen i populærmusik i gymnasiet. Jeg vil komme ind på baggrunden for projektet samt de teoretiske, metodiske og praktiske indgange til et forskningsmæssigt studium af musikundervisningen i gymnasiet. Desuden vil jeg komme ind på selve arbejdsprocessen og projektets udvikling. Der vil være mulighed for at diskutere i hvilken udstrækning denne tilgang kan bruges af lærere i gymnasiet.

Præsentation, til flere målgrupper.

Varighed: 15, 30 eller 45 minutter.

Nr. 10

Jesper Thøis Madsen

Forskning i musikundervisning – tendenser og temaer

En status over tendenser i de sidste 10 års forskning i musikundervisning, samt et overblik over nogle af forskningsmiljøerne især i Norden. Det musikpædagogiske område i disse år er i en kraftig vækst specielt i de andre nordiske lande. For mange musikundervisere vil det måske være en overraskelse at høre om de mange forskellige projekter, der har været og er i gang netop nu. Måske kan du få nogle ideer til dit eget arbejde.

Forelæsning, især henvendt til musikundervisere, kan målrettes til også andre grupper.

Varighed: 30 eller 45 minutter.

Nr. 11

Jesper Thøis Madsen

Musikundervisning i gymnasiet

Musik er et af gymnasiets 'gamle' fag. Forelæsningen præsenterer faget og giver konkrete eksempler på undervisning på de forskellige niveauer. Diskussioner om faget og dets udvikling vil blive inddraget, og faget vil blive set i forhold til kravet om studieforberedelse og det omgivende samfund generelt.

Forelæsning, især henvendt til folk uden for gymnasiet.

Varighed: 15, 30 eller 45 minutter.

Nr. 12

Tanja Miller

Evalueringsformer i det almene gymnasium og hf med vægten lagt på karaktersystemet

Forelæsning om mit Ph.D.-projekt. Præsentationen af projektet fokuserer på: Bedømmelse af elevpræstationer – evalueringer i en pæ-

dagogisk kontekst; Bedømmelser i form af karakterer, herunder 13-skalaens baggrund, teorier bag skalaen og skalaen i praksisfeltet; Karkersystemets betydning for læring, undervisning og sociale relationer; Projektets særlige problemområder; Metodiske problemstillinger, herunder den etnometnologiske metode med triangulering af deltagerobservationer, interviews og forløbsanalyser.

Forelæsning.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 13

Tanja Miller

Evalueringer på skoler – flytter de noget?

Alle sider af skolers hverdagsliv kan evalueres – og bliver det. Forelæsningen giver et bud på hvorfor, hvordan og til hvilken nytte, idet den fokuserer på: Systematisk gennemgang af kategorier blandt evalueringsformer og formål – teoretiske indfaldsvinkler; Kritiske analyser af praktiske eksempler på evalueringsskemaer og metoder der tager sigte på at evaluere fx et undervisningsforløb, arbejdsformer og skoleudviklingstiltag; Evalueringers mangfoldige funktioner i en moderne undervisningsinstitution set i lyset af det refleksivt moderne samfund.

Forelæsning.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 14

Tanja Miller

Evaluering og læring – findes der en sammenhæng?

Forelæsningen beskæftiger sig med læringsteorier i lyset af resultater fra evalueringsforskningen. Her søges evaluering begrundet ud fra en pædagogisk, epistemologisk eller innovativ vinkel. Der anlægges et samfundsperspektiv. Det undersøges, om det moderne refleksive samfund ikke bare skaber men netop kendetegnes ved evalueringer af mangfoldige typer. Der tegnes et historisk rids af udviklingen i evalueringsmetoder og anvendelsesmuligheder. Fra

styrings- og disciplineringsmidler til konstitutive uforudsigelige virkninger. Eksamen som stikprøvekontrol samt evaluering af et undervisningsforløb anvendes som praktiske eksempler. Forskellige potentialer og forhindringer indkredses i forsøgene på at forbinde evalueringer og læring på en frugtbar og konstruktiv måde.

Forelæsning.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 15

Tanja Miller

Karakter- og eksamenssystemer som regulator af fordelingen af eftertragtede goder

Systemerne analyseres ud fra fire aktuelle samfundsteoretikere: Anthony Giddens, Niklas Luhmann, Michel Foucault og Pierre Bourdieu. De rejser spørgsmål om afklaring og indkredsning af den mangfoldighed af funktioner og virkninger, som systemerne har for socialisering, identitetsdannelse samt magtfordeling i samfundet.

Forelæsning af introducerende karakter.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 16

Tanja Miller

Etnometnologiske metoder

Etnografien og antropologien har fundet en position indenfor den pædagogiske forskning. Forelæsningen fokuserer på potentialer og begrænsninger i de etnometnologiske metoder og feltarbejdet med fokus på interviews, deltagerobservationer, skriftlige vidnesbyrd samt forskerens rolle i processen. Der vil blive præsenteret undersøgelsesdesigns, analyse og fortolkningsmuligheder samt begreber som realitet, validitet og rapportering. Konkrete undersøgelseseksempler præsenteres.

Forelæsning af introducerende karakter.¹

Varighed: 90 minutter.

Nr. 17

Tanja Miller

»Det bliver ikke i min tid«

Om trægheden ved at forandre bedømmelses- og eksamenssystemer.

Panelindlæg.

Varighed: 15 minutter.

Nr. 18

Ole Emil Rasmussen

Kulturmøder i gymnasiet.

Multikulturelle værdier i gymnasiet

Undervisningen og skolens øvrige liv skal bidrage til at formidle dansk kultur og danske normer og værdier og udnytte de muligheder elevernes mangfoldige kulturbaggrund giver. Således kan en mål- og handleplan for et multikulturelt gymnasium lyde. Ideen om den kulturelt forskelligartede skole er baseret på at eleverne er sammensat af nationalkulturelle og etnokulturelle grupper. Det betyder i praksis undervisning af elever med multikulturelle værdier. Man kan tænke sig forskellige formål for en multikulturel undervisning i alle fag. Spørgsmålet er hvilken betydning en multikulturel elevsammensætning skal have for undervisningen i gymnasiet og for skolens øvrige liv.

Forelæsning.

Varighed: 15, 45. eller 90 minutter.

Nr. 19

Ole Emil Rasmussen

Kulturmøder i gymnasiet. Skal kulturforskelle bringes på tale i undervisningen?

»The reason I have used the word 'survive', is that this is what we do. We learn to survive every time that we are told that you may not do this, or this is how we do here. It happens that you are told in the school that something is wrong and something else is right,

and when you get home they say the opposite.« Sådan skriver Ali i en stil. Spørgsmålet er hvordan majoritetskulturens lærere skal forholde sig til minoritetskulturens Ali i klasseværelset. Skal de lade som ingenting? Ali har jo lært at overleve. Det kan også gælde læreren. Vi kan også vælge at bringe kulturforskellene på tale. Men hvorfor skal vi så gøre det? Er formålet at styrke eleverns etnokulturelle identitet eller er det omvendt at hjælpe de marginale etnokulturelle elevgrupper med at blive en del af det nationalkulturelle fællesskab? Eller skal det blot handle om at bearbejde mulige fordomme?

Forelæsning.

Varighed: 15, 45. eller 90 minutter.

Nr. 20

Ole Emil Rasmussen

Kulturmøder i gymnasiet. Surrealisten og socialfilosoffen i klasseværelset

Forelæsning om mit Ph.D.-projekt. Michel Foucault og Jürgen Habermas er buzz-navne i pædagogisk forskning selv om de ikke har fokuseret på uddannelse og undervisning i deres egne teoretiske hovedværker: *Seksualitetens historie* (1976-84, da. overs. 1978) og *Teorien om den kommunikative handlen* (1981, da. overs. 1996). Spændt ud mellem de to personligheders opfattelse af magt, institution og kommunikation kan klasseværelset ende med at være en kamplads for og imod afmagtskynisme og fornuftsutopisme. Hvilken forståelse af kulturmøder i gymnasiet kan de bidrage med, og kan vi bruge dem til at forstå og forme vores praksis som undervisere i et multikulturelt gymnasium?

Forelæsning.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 21

Verner Schilling

Konstruktivisme – et postmodernistisk flip?

Konstruktivismen har i en årrække været et af de faste omdrejningspunkter i den pædagogiske debat. Men hvad betyder dette

begreb, og hvilke pædagogiske konsekvenser har det? Frem for at se mennesket som en passiv modtager af viden, lægger konstruktivismen vægt på at videnstilegnelse forudsætter en aktiv proces hos den der lærer. Konstruktivismens har rødder både i psykologien og filosofien, og ofte forbindes den med filosofisk relativisme: Vi konstruerer selv vores verden. Men det er vigtigt at være på vagt over for en forveksling af det erkendelsesteoretiske og det læringsteoretiske perspektiv. Der er forskel på at skabe ny viden og at genskabe eksisterende viden. Elever kan ikke 'konstruere' hvad som helst, men forventes at tilegne sig begreber og teorier der eksisterer som en del af den kulturelle virkelighed. Styrken i det konstruktivistiske læringssyn er at det erkender at overførsel af viden er en yderst kompliceret og dårligt forstået proces, og at det retter søgelyset mod elevens aktive og bevidste deltagelse i denne proces. Svagheden er at det siger meget lidt om hvordan læreprocessen egentlig foregår og hvordan der opnås overensstemmelse mellem elevens konstruktioner og den eksisterende fælles viden. I forelæsningen vil jeg gennemgå nogle af konstruktivismens historiske rødder og forsøge at adskille de forskellige betydninger af begrebet der ofte sammenblandes i debatten.

Forelæsning, henvendt til alle lærere.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 22

Verner Schilling

Problemer og muligheder i det praktiske arbejde i fysikundervisningen

Praktisk arbejde (hovedsageligt i laboratoriet) har i hele dette århundrede været en integreret del af fysikfaget i gymnasiet. Der har været vekslende syn på hvad formålet med denne del af undervisningen er, men overbevisningen om den afgørende betydning af det praktiske arbejde er i dag hos de fleste fysiklærere så grundfæstet og indiskutabel som nogen sinde. Især i de senere år har der imidlertid i den didaktiske forskning været rejst alvorlig tvivl om det praktiske arbejde overhovedet kan bidrage til at frembringe de læringsresultater man hidtil har forventet af det. I forelæsningen

vil jeg med udgangspunkt i denne forskning foretage en kritisk gennemgang af laboratoriearbejdet. De mange forskellige formål der kan opstilles for undervisningen i laboratoriet vil blive diskuteret, og jeg vil redegøre for mulige sammenhænge mellem mål og midler i undervisningen. En problemløsningsorienteret model for laboratoriearbejdet som skal afprøves i to gymnasieklasser vil blive præsenteret. Formålet med mine undersøgelser i disse klasser er at afdække om et sådant problemløsningsorienteret arbejde i højere grad end gængse laboratorievøvelser kan bidrage til at eleverne lærer fysikkens teori og begreber.

Forelæsning, henvendt til fysiklærere.

Varighed: 45 minutter.

Nr. 23

Verner Schilling

Matematikundervisning i fysiktimerne – samspillet mellem matematik og fysik i gymnasiet

Den almindelige opfattelse af forholdet mellem matematik- og fysikundervisningen i gymnasiet er at matematikken (som læres i matematiktimerne) anvendes i fysiktimerne. Med andre ord: I forhold til fysik er matematikken et 'redskabsfag'. Men dette er forkert. I virkeligheden forholder det sig snarere omvendt: En af fysikundervisningens funktioner er at være redskabsfag for matematik, forstået på den måde at konfrontationen med fysikkens begreber og sammenhænge er af afgørende betydning for at opnå en dybere forståelse af matematikkens begreber og metoder. Det er derfor vigtigt for både matematik- og fysiklærere (og politikere!) at være bevidste om at en væsentlig del af gymnasiets matematikundervisning foregår i fysiktimerne. På baggrund af egen og andres forskning vil jeg i forelæsningen vise hvorfor overførsel af kompetencer fra matematikundervisningen til fysiktimerne ikke fungerer, og hvordan væsentlige aspekter af matematikkens begreber først forstås i omgangen med fysiske problemstillinger.

Forelæsning henvendt til matematik- og fysiklærere.

Varighed: 45 minutter.

Nr. 24
Ulla Senger

Gymnasiet som lærende organisation

Forelæsningen om mit Ph.D.-projekt præsenterer projektet, herunder belyses forhold som: Samfundsmæssige forhold, der betinger kravet om professionalisering af undervisningen i gymnasiet; de problemer, som projektet søger at afdække og løse, specifikt pædagogisk udvikling i organisationskulturen og de modstande og ressourcer, der er forbundet dermed; organisatoriske læringsteorier, der har relevans for pædagogiske institutioner; metodiske problemstillinger. Herunder antropologisk metode og casestudier.

Forelæsning, især henvendt til gymnasieforskningsinteresserede.
Varighed: 15 eller 45 minutter.

Nr. 25
Ulla Senger

Gymnasiet som pædagogisk væksthus for lærere

Kravene vokser hurtigt til moderne institutioner og organisationer. Også af gymnasiet fordres effektivitet og skoleudvikling. Forelæsningen tager udgangspunkt i, at gymnasiet netop nu er inde i en omstillingsproces, hvor der kræves en øget professionalisering af lærernes pædagogiske kvalifikationer. Lærerrollen er under opbrud og i udvikling. Der fokuseres på vilkårene for pædagogisk efteruddannelse og udvikling internt i skolens organisationskultur. Hvilke problemer, modstande og omvendt ressourcer eksisterer indenfor gymnasiets rammer? Hvordan kan den enkelte lærer såvel som lærerkollegiet som helhed komme ind i en positiv læringsspiral?

Med baggrund i forskellige læringsteorier og organisationskulturelle refleksioner indkredser projektet forudsætninger for pædagogiske forandringer i gymnasialt regi, ligesom der peges på forhindringer og udviklingspotentialer.

Forelæsning, især henvendt til lærere og ledere ved de gymnasiale uddannelser.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 26
Ulla Senger

Pædagogisk ørkenvandring eller pædagogisk væksthus

Fra alle sider peges der på, at der skal ske forandringer i gymnasiet, idet nye elevtyper, en ny samfundssituation, krav fra erhvervs- og uddannelsessektoren sætter en ny dagsorden – der skal ske en øget professionalisering af det pædagogiske arbejde i gymnasiet – også på organisatorisk niveau. Oplægget peger på mulighederne for at gå fra patologiske undervisningssituationer, præget af elevernes manglende læring både på fagligt og personligt niveau, til meningsfyldte undervisningssituationer, hvor lærernes pædagogiske refleksion og udvikling sikrer en høj effektivitet og kvalitet. Forudsætningerne for en sådan udvikling og forandring ligger i organisationskulturen. Hvordan skabes en pædagogisk udvikling i organisatorisk regi? Hvordan får gymnasiet en pædagogisk læringskultur – også for lærere?

Paneloplæg, især henvendt til lærere og ledere ved de gymnasiale uddannelser.²

Varighed: 15 minutter

Nr. 27
Ulla Senger

Organisationsteoretiske læringsteorier med relevans for undervisningsinstitutioner

Forelæsningsen præsenterer en række teorier om læring i organisationer og disses relevans for gymnasiet diskuteres.

Der indledes med erhvervsøkonomiske teorier, der har bidraget til debatten om lærende organisationer. Her inddrages såvel moderne som postmoderne organisationsteoretikere med interesse for læringsproblematikken i organisationer. Forelæsningsen spænder fra Schön og Argyris, March og Olsen, Peter Senge til Mary Jo Hatch, Qvortrup og Kirkeby – således at man får en bred indføring i læringsteorierne og deres anvendelsesmulighed. Derudover fo-

kuseres på teoretikere, der mere direkte har beskæftiget sig med professionalisering og skoleudvikling, her især Hargreaves, Dale samt Bollen, Harris og Hopkins. På baggrund heraf diskuteres udviklingsstrategier for gymnasier, der søger at blive pædagogisk refleksive og lærende organisationer.

Forelæsning, især henvendt til lærere og ledere ved de gymnasiale uddannelser.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Nr. 28

Ulla Senger

Om casestudier

I det sidste årti har der været en voksende forståelse for, at sociale fænomener vanskeligt lader sig afdække uden anvendelse af kvalitative metoder og et caseorienteret forskningsdesign, herunder feltarbejde. Forelæsningen præsenterer de senere års teoretiske overvejelser over casedesignet, herunder valg af design, afgrænsning og fastlæggelse af analyseenhed og dennes kontekst, tilrettelæggelse, datagenerering og -forarbejdning, dataanalyse og -fortolkning, herunder også forhold som validitet, realibilitet, samt rapportering.

Forelæsningen har introducerende karakter og præsenterer konkrete caseeksempler.³

Varighed: 90 minutter.

Nr. 29

Ulla Senger

Lærerudvikling gennem samarbejde

Professionalitetsudvikling foregår mest effektivt, når undervisningspraksis gøres til genstand for fællesrefleksion i en gruppe af lærere. Hvordan – og i hvilket omfang – er det faktisk muligt indenfor gymnasiets organisationskultur at etablere en fælles udviklingskontekst mellem professionelle undervisere, hvor både underviserne og undervisningen udvikles? Forelæsningen tager afsæt i betragtninger over teamsamarbejdet og diskursproblematikken i skolekulturen.

Forelæsning, især henvendt til lærere ved de gymnasiale uddannelser.
Varighed: 45 minutter.

Nr. 30
Ulla Senger

Redskaber til skoleudvikling

Forelæsningen præsenterer forskellige redskaber til undersøgelse af skolekultur og skoleudvikling. I forelæsningen indgår praktiske øvelser.

Forelæsning, især henvendt til ansatte ved de gymnasiale uddannelser med opgaver i forbindelse med skoleudvikling.
Varighed: 45 eller 90 minutter

Nr. 31
Elsebeth Toft

Studiekompetence i den erhvervsproglige bacheloruddannelse

Forelæsningen om mit Ph.D.-projekt har til hensigt at undersøge faktorer, som underviseren skal tilgodese i den pædagogiske tilrettelæggelse af bachelorstudiet for at give de studerende de bedste muligheder for at udvikle såvel faglige som mere generelle studiekompetencer. Udviklingen af generelle kompetencer er nødvendig, således at de studerende kan få bedst muligt udbytte af studietiden. Tillige i en jobsøgningssituation og i det senere arbejdsliv vil disse kompetencer være en fordel. De forskellige facetter af en person udvikles i et samspil. Jeg vil undersøge, om det er muligt at udsige noget generelt om, hvordan undervisningen skal se ud for i videst mulig omfang at indfange og videreudvikle disse facetter. Er det muligt at blotlægge forudsætningerne for hensigtsmæssigheden af en given undervisningsform under hensyntagen til de indholds- og tidsmæssige rammer for undervisningen.

Forelæsning, bl.a. henvendt til Center for Erhvervsproglige Studier, SDU samt til Foreningen af lærere i tysk ved Handelshøjskolerne
Varighed: 45 minutter.

Nr. 32

Elsebeth Toft

Studiekompetence – sådan en vil jeg også gerne ha'!

Hvad skal man forstå ved studiekompetence og hvad skal man gøre for at udvikle den?

Oplægget sammenfatter erfaringer fra undervisningen, og de sammenholdes, dels med de formelle adgangskrav til forskellige (sprog)studier, dels til formålsbestemmelser fastlagt i »Udviklingsprogrammet for fremtidens ungdomsuddannelser«.

Paneloplæg, især henvendt til lærere i de gymnasiale uddannelser.

Varighed: 15 minutter.

Nr. 33

Lisbeth Birde Wiese

De store skriftlige opgaver i gymnasiet i et studieforberedende perspektiv

Forelæsningen præsenterer mit forskningsprojekt om de tre store skriftlige opgaver i gymnasiet: danskopgaven i 1. g, historieopgaven i 2. g og den større skriftlige opgave i 3. g. Projektet vil følge ca. 225 elever fra matematisk linie i to år, fra maj 2000 til maj 2002. I forbindelse med at eleverne har skrevet danskopgave i maj måned 2000, har de svaret på et omfattende spørgeskema, samt beskrevet deres arbejds- og skriveproces.

Dette materiale indgår sammen med deres danskopgave og lærernes skriftlige evaluering af denne som 1. etape af projektets empiri.

Projektet vil fokusere på forholdet mellem skriftlighed og udvikling af studieforberedende kompetence og undersøge, om der finder en progression sted fra opgave til opgave. I forbindelse med den større skriftlige opgave i 3. g vil undersøgelsen særligt fokusere på de elever, der skriver opgave i de naturvidenskabelige fag. Skriftlighed ses i denne undersøgelse som en læringsmetode, der styrker læring ud fra et konstruktivistisk sprogsyn, d.v.s. at tanke – og i videre forstand viden – skabes gennem at bruge sproget. Dette sprog- og videnssyn lægger op til læringsmetoder, hvor eleven ar-

bejder dialogisk med det faglige stof og hvor skrivning indgår som en vigtig del af dialogen.

Forelæsning om Ph.D.-projektet, kan bl.a. indgå i pædagogiske dage om udvikling af studieforberedende elevkompetence i gymnasiet.

Varighed: 45 eller 60 minutter.

Nr. 34

Niels V. Vogensen

3 spørgsmål og mindst 3 svar til en engageret idrætslærer

Observationer af undervisning og forskningsresultater sammenfattes til punktnedslag i skolens idrætsundervisning og lærernes faglighed: Hvad gør vi, hvad kan vi og hvad vil vi med eleverne og idrætsundervisningen?

Panel- eller diskussionsoplæg, især henvendt til idræts- og bevægelsesundervisere på tværs af skoleformerne.

Varighed: 15 eller 30 min.

Nr. 35

Niels Vogensen

Idrætsundervisning i gymnasiet – mellem ord og handling

Forelæsning om mit Ph.D.-projekt, som fokuserer på gymnasiets obligatoriske idrætsundervisning. Indledningsvis præsenteres resultater fra en række nyere – fortrinsvis empiriske – undersøgelser, som tematiserer idrætslærernes professionalitet (Annerstedt, Griffey & Housner), og idrætsundervisningen mål, metoder og indhold (Scherler, Mawer, Hummel & Balz). I tilknytning hertil gives en summarisk oversigt over praksisteori (Schön, Polanyi, Wackerhausen) og teorier om kognition og krop/bevægelse (Turner, Shilling, Lakoff, Bateson), som danner reflektionsrammen om projektet. På denne internationale baggrund søger jeg at kortlægge undervisningspraksis i idrætsfaget på udvalgte gymnasieskoler: Har idrætsfaget en didaktik, som er synlig og som kan beskrives ud fra

observationer i undervisningen? Hvordan praktiserer underviserne faget og i hvilken udstrækning, og hvordan reflekterer eleverne over denne undervisningspraksis og læringens indhold?

Projektets design med hovedvægt på kvalitativ analyse og etnometodologisk metoder (videoobservation og interview) gennemgås og problematiseres.

Forelæsning, især henvendt til idrætslærere og bevægelsesundervisere på tværs af skoleformerne.

Varighed: 90 eller 120 minutter.

Nr. 36

Niels Vogensen

På vandring i idrætsfagligheden – blindgyder og udveje

Idræt er en central del af vores kultur, men hvordan forvandles bevægelseskultur til undervisning og faglighed? Hvad er sammenhængen mellem praktisk bevægelseskunnen og viden om bevægelse? Og er der kun provokation eller også nye indsigter i læresætningen: *Volvo, ergo cogito!* (Jeg bevæger mig, altså tænker jeg!)? Forelæsningen redegør for forskellige fagopfattelser og undervisningskoncepter med punktnedslag i idrætsundervisning gennem de sidste 40 år, samt referencer til koncepttænkning om faget (Scherler, Hummel & Balz, Frede V. Nielsen). I tilknytning hertil perspektiveres fagets kognitive aspekter via en oversigt over praksisteori og begrebet 'tavs viden' (Polanyi, Hubert & Stuart Dreyfus) samt via kognitionspsykologi (Gardner) og kognitionssemantik (Lakoff & Johnson, Rosch).

Forelæsning, især henvendt til bevægelsesundervisere på tværs af alle skoleformer samt til uddannelsesplanlæggere.

Varighed: 45 eller 90 minutter.

Noter

1. Litteratur: Martyn Hammersley (ed.) (1994): *Controversies in Classroom Research*. Open University Press, Buckingham; Søren Kristiansen og Hanne Kathrine Krogstrup (1999): *Deltagende observation*. Hans Reitzels Forlag, Kbh.; Birgitta Kullberg (1995): *Etnografi i klasserummet*. Studenterlitteratur, Lund; Steinar Kvale (4. opl. 1999): *InterView*. Hans Reitzels Forlag, Kbh.; Jette Fog (1999): *Med samtalen som udgangspunkt*. Akademisk Forlag, Kbh.; Mary Phillips Manke (1997): *Classroom Power Relation*. Lawrence Erlbaum Associates, London.
2. Litteratur: Erling Lars Dale (1998): *Pædagogik og Professionalitet*, Forlaget Klim, Århus.; Andy Hargreaves (1994): *Lærerearbeid og skolekultur. Læreryrkets forandring i en postmoderne tidsalder*, ad Notam, Oslo.
3. Litteratur: Svein S. Andersen (1997): *Casestudier og generalisering*, Forskningsstrategi og design, Fagboklaget, Oslo; Michael Bassey (1999): *Case Study Research in Educational Settings*, Open University Press, Buckingham; Erik Maaløe (1996): *Casestudier - af og om mennesker i organisationer*, Akademisk Forlag, Kbh.; Robert K. Yin (1995): *Case Study Research: Design an Methods*, Sage Publications.

Om forelæserne

Claus Engstrøm, f. 1944. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Mag.art. i litteraturvidenskab fra Odense Universitet 1975. Dansk lektor ved Universitetet i Bergen 1975-80. Adjunkt og senere lektor i dansk og oldtidskundskab ved Lemvig Gymnasium fra 1980. Forfatter af lærebøger og børnelitteratur. Free-lance medarbejder ved Danmarks Radio.

Bodil Hedeboe, f. 1945. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Cand.phil i dansk 1972, mag.art. i nordisk sprog og litteratur fra Aarhus Universitet 1975, engelsk bifag 1983. Adjunkt ved VUC Esbjerg 1975-88, og lektor VUC Odense fra 1988-1999 med orlov i 1994-95 under ansættelse som adjunkt i dansk ved Ribe Statsseminarium. Medlem af bestyrelsen for Dansk lærerforeningen FFS 1984-86. Siden 1978 ekstern censor i dansk sprog og litteratur ved universiteterne og lærerseminarierne.

Siden 1997 eksternt medlem af Dansk lærerforeningens litteraturpædagogiknetværk.

Jesper Thøis Madsen, f. 1966. Ph.D.-stipendiat ved Dansk institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Cand. mag. i musik/historie fra Aalborg Universitetscenter 1995. Under studiet kortere ansættelser på musikskole, højskole, daghøjskole og som årsvikar i musik på Esbjerg Gymnasium med HF og Fredericia Gymnasium og HF. Adjunkt i musik og historie ved Tornbjerg Gymnasium 1995-99. Periodisk tilknytning til musikuddannelsen ved Aalborg Universitet i 1997-98.

Tanja Miller, f. 1953. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Cand.mag i historie/psykologi fra Aalborg Universitetscenter i 1983. Uddannet studievejleder 1992. Ad-

junkt og senere lektor ved Skive-VUC 1984-1988 – derefter ved Skive Gymnasium og HF. Deltaget i supervisorsprojekter og forskellige pædagogiske udviklingsprojekter – specielt undervisningsdifferentiering. Undervist på Teoretisk Pædagogikum siden 1994, har været tilknyttet Undervisningsministeriet, Gymnasieafdelingen som konsulent for studiekredse på gymnasier.

Ole Emil Rasmussen, f. 1944. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Cand.mag. i dansk/pædagogik fra Københavns Universitet 1971. Adjunkt og senere lektor ved Statens HF-kursus (nuv. Frederiksberg HF-kursus) i fagene dansk og psykologi siden 1971. Udviklet Danskopgaven 1972-74 og tværfagligt projektarbejde (Frederiksberg-modellen) 1974-76. Medlem af Daneklærerforeningen/FFS' bestyrelse 1975-83, formand 1979-83. Medlem af Undervisningsministeriets Faglige Udvalg for Dansk 1977-83.

Universitetscensor i dansk fra 1977. Underviser ved Teoretisk Pædagogikum 1980-1983. Forfatter af elev- og lærerhenvendt undervisningsmateriale (litteratur, skriftlig fremstilling, massekommunikation, svensk og norsk, tekstbehandling). Arbejdet med virksomhedskommunikation som selvstændig. Undervist i skriftlig fremstilling ved Københavns Universitet og interkulturel kommunikation og virksomhedskommunikation ved Handelshøjskolen i København. Medstifter af The International Walter Benjamin Association 1997.

Elsebeth Toft, f. 1949. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra januar 2000. Cand.ling.merc. i tysk/fransk fra Handelshøjskolen i Århus 1975. Exam.pæd. 1997. Oversætter ved EU-kommisionen. Siden 1977 adjunkt og senere lektor uden forskningspligt i tysk ved Syddansk Universitet, Odense Universitet. Siden 1987 censor ved de erhvervsproglige studier ved HHÅ og HHS.

Ulla Senger, f. 1956. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Cand. mag. i dansk/kunsthistorie fra Aarhus Universitet 1983. Undervisningsassistent ved Aarhus Universitet 1983-1985. Adjunkt, senere lektor ved Teknisk Skole Randers 1985-86, Århus Købmandsskole 1987-92. Nørresundby Gymnasium og HF-kursus 1992-1999.

Verner Schilling, f. 1947. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra januar 2000. Cand.scient. fysik/matematik fra Københavns Universitet 1979, ekstra sidefag i filosofi fra Københavns Universitet 1996. Deltog i projekt, hvor Dansk Arbejdsgiverforening og Fysiklærerforeningen samarbejdede om udvikling af kontakten mellem virksomheder og gymnasiet 1989. Ekstern lektor ved Roskilde Universitetscenter 1989-93. Undervist ved fagligt-pædagogisk kursus i fysik 1996-99. Deltog i projektet 'At Lære Fysik', finansieret af Undervisningsministeriet 1996-99. Forfatter af lærebog. Deltaget i internationale konferencer og studierejser til udenlandske forskningsmiljøer.

Niels Valdemar Vogensen, f. 1954. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra august 1999. Cand.mag. i dansk/idræt fra Odense Universitet 1982. Adjunkt og senere lektor ved Fyns Studenter og HF-kursus 1986-99. 1990-94 redaktør af Gymnasieskolernes Idrætslærerforenings fagblad, fra 1995 medredaktør af Tidsskrift for Idræt og siden 1996 anmelder af idrætslitteratur ved Gymnasieskolen. Tilsynsførende ved Praktisk Pædagogikum og med efteruddannelse i idræt siden 1996.

Lisbeth Birde Wiese, f. 1949. Ph.D.-stipendiat ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik fra januar 2000. Cand.mag. i dansk/spansk fra Aarhus Universitet 1980. Adjunkt senere lektor ved Risskov Amtsgymnasium 1981-84, Ishøj Amtsgymnasium 1984-87, Roskilde Amtsgymnasium 1987-99. Deltaget i Øresundsprojektet, et tværnationalt samarbejde mellem Københavns Universitet og Malmö Högskola om danskfagets/svenskkämnets didaktik 1998-99. Siden 1997 eksternt medlem af Daneklærerforeningens bogudvalg og siden 1999 af foreningens litteraturpædagogiknetværk.

I serien GYMNASIEPÆDAGOGIK:

1.
Taler ved indvielsen af Dansk Institut for Gymnasiepædagogik (1999)
2.
Lilian Zøllner: **Unge holdninger til etiske spørgsmål om døden (1999)**
3.
Hvad kan vi lære af udlandet? Gymnasiepædagogik i Holland, Norge og Canada (2000)
4.
Harry Haue: **Gymnasiale almendannelser (2000)**
5.
Dansk Institut for Gymnasiepædagogik. Status 1999 (2000)
6.
Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Ledelse (2000)
7.
Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Studievejledning (2000)
8.
Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Almenpædagogik (2000)
9.
Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/Fagpædagogik (2000)
10.
Masteruddannelse i Gymnasiepædagogik/IT-pædagogik (2000)
11.
Forskeruddannelse i Gymnasiepædagogik. Forår 2000
12.
Værdier i skole og samfund
13.
MIG Master i Gymnasiepædagogik

GYMNASIEPÆDAGOGIK kan rekvireres fra instituttet så længe oplag haves

Lån en forelæser!

Forelæsningsbiblioteket ved
Dansk Institut for Gymnasiepædagogik
er en nyskabelse for amter, skoler, faglige
foreninger, samt kollegiale forsamlinger
både i de gymnasiale uddannelser og
på universitetsinstitutter.

Tilbuddet er henvendt til alle,
der arrangerer konferencer, kurser,
forelæsninger, pædagogiske dage o.l. i
almenpædagogik og fagpædagogik i
relation til de fire gymnasiale uddannelser.